

ARTO MANKINEN

Jezik odseva kulturo in način razmišljanja

Znan pregovor pravi: Koliko jezikov znaš, toliko (mož) veljaš, kar nedvomno priča o tem, kako pomembno je znanje jezikov. Medtem ko večina med nami govori le enega ali dva tuja jezika, se nekateri posamezniki ponašajo z znanjem celo desetih ali desetine jezikov.

Irena Račič

Med najbolj izjemne poliglote sodi Harold Williams (1876–1928), novozelandski jezikoslovec in novinar, ki naj bi obvladal 58 jezikov in več njihovih narečij, med najbolj znane pa prav gotovo J. R. R. Tolkien, angleški jezikoslovec in pisatelj (1892–1973), ki je menda znal vsaj 13 jezikov in različic, izumil pa je tudi več lastnih, ter papež Karol József Wojtyła, ki je obvladal 11 jezikov. Pogovarjali smo se Artom Mankinenom iz Finske, izvoznim menedžerjem pri podjetju Iittala, ki se je učil več kot desetih jezikov, govori pa jih osem. »Vsak jezik odseva kulturo in način razmišljanja nekega naroda. Jezik je kot kulturna filozofija, način razmišljanja. Ko obvladaš tuj jezik, ti ta omogoči, da bolje razumeš drugo kulturo in razmišljanje ljudi, katerih jezik obvladaš. Rad verjamem, da je razumevanje in sprejemanje drugačnosti med ljudmi in kulturami boljše, če posameznik obvlada več kot en jezik,« pravi Mankinen o prednostih znanja več jezikov.

Jezika blizu materinščini se lažje naučimo

Naš sogovornik poleg finščine, ki je njegov materni jezik, govori še švedsko, angleško, nemško, špansko, rusko, estonsko in turško. Njegovo znanje teh jezikov je na različnih stopnjah tako v razumevanju, govorjenju kot pisanju in se giblje od stopnje A1 do C2. Največ težav je naš sogovornik imel pri učenju ruščine in turščine. »Kako težak je neki tuj jezik za posameznika, je po mojem mnenju odvisno od dveh glavnih dejavnikov: kako drugačen je jezik, ki se ga učiš, od tvojega maternega jezika ali od preostalih jezikov, ki jih že govoriš, ter od stopnje motiviranosti. To pomeni, da so jeziki, ki so podobni tvojemu maternemu jeziku ali tujim jezikom, ki jih že obvladaš, na splošno lažji za učenje kot jeziki, ki se močno razlikujejo od materinščine in tujih jezikov, ki jih že poznaš,« pravi Mankinen in dodaja, da je stopnja motiviranosti prav tako pomemben dejavnik. »Če je posameznik zelo motiviran, se lahko jezika nauči hitreje kot nekdo, ki ni motiviran.«

Arto Mankinen, izvoznim menedžerjem pri podjetju Iittala

Najbolje se nauči jezika v okolju, kjer ta jezik govorijo

Na vprašanje, ali se je jezike naučil zato, ker ga to veseli, ali iz nuje, odgovarja, da je težko reči, kaj je bilo prej. »Vedno so me zanimali jeziki in različne kulture. Prvič sem se v tujino odselil s 17 leti kot študent v izmenjavi in od takrat naprej sem se z leti naučil različne jezike in

spoznal mnogo kultur. Do sedaj sem živel v osmih državah, vključno z rodno Finsko. Včasih sem se preselil v tujino zaradi študija, drugič zaradi službe,« razlaga naš sogovornik in dodaja, da se najbolje nauči jezika v okolju, kjer ta jezik govorijo. »Poskušam obiskati deželo, kjer govorijo jezik, ki se ga učim, in ga kar takoj začnem uporabljati v praksi.

Najpomembnejše vsakdanje stavke se naučim na pamet in jih nemudoma začnem uporabljati. Tako se seveda najprej naučim pozdraviti, se predstaviti in reči: Lepo vas je spoznati. Tako sem se tudi v slovenščini naučil reči: Dober dan, jaz sem Arto. Kako ste?«

Jezik začnite uporabljati takoj

Obstaja več načinov učenja in vsak posameznik mora najti tisti način, ki mu najbolj ustreza. Naš sogovornik zase pravi, da je avditivni tip osebe in se zato hitro uči s poslušanjem, oponašanjem in govorjenjem. To je tudi razlog, da se jezike rad uči s pomočjo jezikovnih zgoščenk, ki jih lahko posluša kjer koli, na avtoobvozi ali tramvaju. Jezika se uči tudi s pomočjo poslušanja glasbe. Čeprav sprva ne razume niti besede, besedilo ob prvovidečnem poslušanju postaja sčasoma vse jasnejše. »Zame perfekcija pri učenju jezika ni pomembna, pomembnejši se mi zdi komunikacijski vidik jezika. Razumeti in biti razumljen, to je bistvo. Moj nasvet je: jezik začnite uporabljati takoj. Ko poznate eno tuj besedo, jo uporabite. Ko se naučite dve besedi, ju začnite uporabljati. In tako korak za korakom nadgrajujete svoje znanje,« razlaga naš sogovornik, hkrati pa svetuje, da ne čakajte, da bo vaše znanje slovnice na dovolj visoki ravni in da boste poznali dovolj besed, preden boste v tujem jeziku spregovorili. »Začnite takoj. Delati napake je včasih res zabaven način učenja tujega jezika.« x

RUŠČINA

Obvladovanja tujega jezika ključno za poslovni uspeh

Ruski jezik, ki ga govori več kot 250 milijonov ljudi po svetu, je najbolj razširjen slovanski jezik. Poznavanje ruščine odpira mnoga vrata v poslovnem svetu, hkrati pa posamezniku omogoča spoznavanje dežele, ki se ponaša z bogato kulturno dediščino.

Irena Račič

Zanimanje za učenje ruskega jezika je med poslovneži iz leta v leto večje, kar je glede na usmerjenost Slovenije na ruske trge tudi razumljivo. Znanje ruščine je eden ključnih dejavnikov, če ne pogoj za dolgoročen uspeh na ruskem trgu. »Mlajši ruski poslovneži danes sicer odlično govorijo angleško, vendar sta znanje jezika in poznavanje ruske mentalitete nujno potrebna za vzpostavljanje osebnega stika, prijateljskih vezi in graditev zaupanja, brez katerega zna postati sodelovanje z Rusi na moč te-

žavno. Ko pa z Rusi spregovoriš v njegovem jeziku in morda celo pokažeš razgledanost in poznavanje ruskih navad ter kulture, prebiješ še tako trd led,« pravi Marijana Marić, vodja jezikovne šole Bartus, in dodaja, da imamo Slovenici pri delu z ruskimi podjetji precejšnjo prednost pred zahodnjaki, ki za prodajo na ruskem trgu še danes pogosto zapostavljajo Slovence, Srbe in Hrvatce z dobrim znanjem ruščine.

Vse več zanimanja za ruščino

Ruski jezik je najbolj razširjen slovanski jezik in je uradni jezik poleg Rusije tudi v Belorusiji, Kazahstanu in Kirgi-

Marijana Marić, vodja jezikovne šole Bartus

zistanu, v preostalih nekdanjih sovjetskih republikah pa se je še vedno mogoče sporazumovati tudi v ruščini. Ruščina nam odpira vrata ne samo v poslovnem svetu, temveč nam omogoča spoznavanje kulture, zgodovine, tradicij držav in pokrajin, ki so za nas tako oddaljene, ne le po razdalji, temveč tudi v kulturi. Zaradi nepoznavanja jezika smo lahko prikrajšani za spoznavanje zares lepih dežel.

»V preteklosti je zanimanje za učenje ruščine močno nihalo glede na takratne politične in gospodarske razmere v Rusiji in pri nas. V času gospodarske krize v Rusiji konec devetdesetih leti denimo se je to poznalo tako pri vpisu v gimnazije in fakultete kot tudi na tečaje. Danes je jasno, da gredo gospodarske sankcije proti Rusiji predvsem na škodo Slovenije, saj je sodelovanje z Rusijo za Slovenijo ključnega pomena,« pravi Ja-

Znanje ruščina je eden ključnih dejavnikov, če ne pogoj za dolgoročen uspeh na ruskem tržišču.

nja Marić, predsednica sekcije učiteljev ruščine Slavističnega društva Slovenije, in dodaja, da se še nikoli ni toliko ljudi učilo rusko kot danes, njihovo število pa samo še narašča: tako v gimnazijah kot na fakultetah in tudi tečajih za poslovneže, mladino in odrasle.

Za učenje ruščine se odloča tudi vse več mladih

Ruščina je poleg angleščine svetovni jezik, ki ga govori več kot 250 milijono

nov ljudi po svetu. Slovenci se ga lahko dobro naučimo v relativno kratkem času. Kot že rečeno, zanimanje za najbolj razširjen slovanski jezik se povečuje tako pri poslovnem svetu kot pri mladih. »Mladina je po naravi radovedna in Rusije se je od nekdaj držal skoraj pravilni pridih oddaljene neraziskane države s kontroverzno zgodovino, bogato kulturno dediščino in vesoljskimi poleti, da o športnih dosežkih ruskih športnikov sploh ne govorimo. Morda velja na tem mestu omeniti tudi popularizacijo ruske pravljice Maša in medved, ki jo danes prek slikanic in risank pozna že skoraj vsak slovenski otrok,« pravi naša sogovornica in dodaja, da so za mladino tu še socialna omrežja in možnost stikov s čedalje večjim številom ruskih priseljencev v Slovenijo. Na mednarodni gimnaziji v Ljubljani je v nekaterih razredih skoraj polovica dijakov iz Rusije.

Izobraževanje v tujini

Učenje tujega jezika je po mnenju mnogih najbolj idealno, če poteka v okolju, kjer ta jezik uporabljajo. Številni zato izkoristijo možnost jezikovnih tečajev v tujini. V primerjavi z drugimi jezikovnimi tečaji so tovrstna izobraževanja precej dražja in morda je to razlog, da se zanje odločajo večinoma odrasli oziroma poslovneži. »Naša šola sodeluje z dvema odličnimi ustanovama za izobraževanje odraslih v Moskvi in Sankt Peterburgu, kjer smo programsko usklajeni in tečajnikom ponujamo nadgradnjo znanja na tečajih doma,« pravi Marićeva in dodaja, so za mlajše otroke potovanja organizacijsko prenaporna in tudi sicer strokovno pravišljiva, za dijake in študente pa je veliko cenovno ugodnejši možnosti v smislu izmenjav in aranžmajev v okviru šol in gimnazij. »Bartus že drugo leto sponzorsko podpira enotedenski tečaj, ki ga za nagajence državnega tekmovanja iz ruščine organizira sekcija učiteljev ruščine Slovenije.« x

Marijana Marić, vodja jezikovne šole Bartus

DNEVNIK

UČENJE JEZIKA

Za učenje jezika ni nikoli prepozno ali prezgodaj

Znanje tujih jezikov je v današnjem času izredno cenjeno in iskano, če ne že kar nuja. Mnogi otroci se vsaj z enim tujim jezikom prvič srečajo še pred vstopom v šolo. Tovrstnega znanja so željni tudi mnogi upokoječniki, ki v mladosti niso imeli možnosti, da bi usvojili znanje zelenega tujega jezika.

Irena Račič

Slovenija se po znanju tujih jezikov uvršča v sam evropski vrh. Po podatkih raziskave Statističnega urada RS za leto 2011 je vsaj en tuj jezik govorilo kar 93 odstotkov odraslih med 18 in 69 let. Med jeziki, ki jih govorijo Slovenci, prednjačijo angleščina, nemščina in jeziki nekdanje skupne države. Jezikovnemu izobraževanju v Sloveniji namenjamo veliko pozornosti – tako se mnogi otroci tuje jezike učijo že v predšolski dobi. Na drugi strani je mnogo posameznikov, ki se za učenje novega jezika odločijo na jesen svojega življenja. Številni med njimi v mladosti niso imeli možnosti, da bi se naučili kakšnega tujega jezika, zato si tako uresničijo dolgoletno željo.

Vrsta pozitivnih učinkov zgodnjega učenja tujega jezika

»Če upoštevamo mnenja različnih strokovnjakov, ki se v glavnem strinjajo, da je značilno obdobje za razvoj govora otrok od 6. meseca do 5 leta starosti, potem je jasno, da je primeren čas za uvajanje tujega jezika v otrokov svet ravno predšolsko obdobje. Začeli naj bo že v 3. do 4. letu,« pravi Silvija Komočar, ravnateljica vrtca Mavrica v Brežicah. Dodaja, da je predšolski otrok po naravi radoveden, vedoželjen in visoko notranje motiviran za raziskovanje in učenje – če sle-

dimo tem spoznanjem, kaj hitro ugotovimo, da je pomembna vloga odraslega v tem obdobju otrokovega razvoja pravzaprav primerno spodbujanje zgodnjega učenja. »Raziskave različnih avtorjev so pokazale vrsto pozitivnih učinkov zgodnjega učenja tujega jezika, na primer višjo samopodobo, boljše rezultate na področju bralnega razumevanja in pri matematiki, izboljšanje sposobnosti reševanja problemov, boljše sklepanje. Pomembna posledica zgodnjega učenja tujega jezika je zagotovo tudi večja odprtost do drugih, drugačnih ljudi, pripadnikov drugih jezikovnih skupin in kultur. Zgodnje učenje tujega jezika vpliva tudi na razvoj divergentnega mišljenja in otrokove kreativnosti.«

Seznanjanje s tujim jezikom naj bo pozitivna izkušnja

Bojazen staršev, da bi njihovi otroci zaradi dejavnosti, kot je učenje tujega jezika, bili preobremenjeni, je povsem odveč. Mladi otroški možgani vpijajo informacije bistveno hitreje in z manjšim naporom kot možgani odraslega – v primeru, da pride do prenasičenosti, avtomatično prenehajo sprejemati informacije. Če želimo, da otroški možgani izkoristijo ves svoj potencial, moramo otroku ponuditi dovolj spodbud in priložnosti za učenje. Starše je po mnenju Komočarjeve treba seznaniti z vsebino, načinom in potekom zgodnjega poučevanja tujega jezika. »V našem vrtcu smo

staršem pred pričetkom predstavili, kakšna so naša pričakovanja do otrok v zvezi z učenjem angleščine. Pri tem smo poudarili, da namen poučevanja ni v doseganju nekih konkretnih učnih ciljev, kot je to v šoli, ampak v spoznavanju novega jezika in kulture, zaznavanju razlik med melodijami govora v tujem in materinem jeziku, morda pa tudi v kakšni na novo naučeni besedi,« pravi Komočarjeva.

V pravih okoliščinah ne vpliva na razvoj materinščine

Nekateri pedagogi imajo pomisleke glede zgodnjega učenja tujega jezika, ker se bojijo, da bi takšno učenje zmanjšalo sposobnost učenja materinščine. Po mnenju strokovnjakov strah, da bi tuji jezik oviral nadaljnje pridobivanje materinščine v zgodnjih šolskih letih, temelji na napačnem pojmovanju pisane in govornega jezika. Branja in pisa-

Branja in pisanja v tujem jeziku se ne sme zahtevati, dokler se otroci ne naučijo učinkovito pisati in brati v materinščini.

nja v tujem jeziku se ne sme zahtevati, dokler se otroci ne naučijo učinkovito pisati in brati v materinščini. Če se otroci učijo tujega jezika v pravih okoliščinah in na pravi način, jim to ne povzroča težav in ne zavira razvoja na drugih področjih. Se več, na materni jezik postanejo bolj pozorni, saj tako Komočarjeva, primerjajo angleške izraze za znane predmete in pojme s

venskimi, pri tem pa v svoje razmišljanje vključijo tudi starše, kar je prav gotovo nekaj pozitivnega.

Učenje tujega jezika v poznih letih je koristno iz več razlogov

Učimo se vse življenje, tudi novega jezika se lahko pričnemo učiti, šele ko se upokojimo. Nikoli ni prepozno, kar je prav gotovo moto številnih starejših, ki se vključuje v tečaje tujih jezikov. Med starejšimi ljudmi vlada za tečaje tujih jezikov precejšnje zanimanje. Največ se jih odloča za vključitev v tečaj angleškega jezika, medtem ko med mladimi absolutno prevladuje nemški jezik zaradi potreb trga, poleg tega angleški jezik po navadi že obvladajo,« pravi Dragica Glazar, organizatorka izobraževanja odraslih pri zavodu Ceneta Štuparja, kjer za upokojece pa tudi za socialno šibke prebivalce Mestne občine Ljubljana v okviru projekta Centra medgeneracijskega učenja Ljubljana organizirajo in izvajajo brezplačne tečaje tujih jezikov. »Razlogi za učenje tujega jezika so pri starejših drugačni kot pri mladih, ki želijo biti z obvladovanjem več tujih jezikov konkurenčnejši na trgu dela,« pravi Glazarjeva in dodaja, da je učenje tujega jezika v poznih letih koristno iz več razlogov. »Z znanjem tujega jezika so upokoječenci samostojnejši in bolj neodvisni na potovanjih in pri stikih s sorodniki in prijatelji iz tujine. Razgibavajo možgane, dokazano je učenje tujih jezikov eden od dejavnikov preprečevanja demence, upokoječenci na tečajih vzdržujejo socialne stike, se družijo, srečujejo in utrjujejo pridobljeno znanje na tečaju tudi ob kavah...« Udeleženci, ki se vključujejo v tečaje tujih jezikov v Javnem zavodu Ceneta Štuparja, pridobivajo informacije tudi za druge aktivnosti, na primer za vključitev v študijske krožke, s čimer si

pridobivajo drugo znanje in veščine, kar pripomore k večji socialni aktivaciji in aktivnejšemu državljanstvu. Čeprav na splošno velja, da so starejši za učenje manj motivirani, pa sogovornica pove, da so skupine upokoječencev v njihovem zavodu ene najbolj motiviranih in zagnanih skupin za učenje tujih jezikov.

Podpora in pomoč pri novejših metodah

Sodobne metode učenja se razlikujejo od tistih v preteklosti, ko so v šolskih klopeh sedeli naše babice in dedki. Sogovornico smo povprašali, kako se s tem spopadajo starostniki in ali pri tem potrebujejo pomoč. »Skupine brezplačnih tečajev tujih jezikov v mestnem programu izobraževanja odraslih so heterogene – vključujejo tako upokoječence kot tudi mladi socialno šibki prebivalci MOL, zato pri snovanju tečajev upoštevamo karakteristike obeh skupin. Upokoječenci namreč potrebujejo podporo in pomoč za učenje tujega jezika po novejših metodah učenja, saj so se vajeni učiti tuje jezike še iz šolskih klopi, ko so se še uporabljale metoda slovnčnih pravil na pamet, slovnčno-prevajalska metoda in direktna metoda, ki pa jih ne uporabljamo več, saj ne zagotavljajo kvalitete učenja tujih jezikov. Zato upokoječence počasi navajamo na nove metode učenja,« razlaga Glazarjeva. Dodaja, da učiteljice na tečajih tujih jezikov uporabljajo razne didaktične igre, slikovne kartice, veliko je dela s pisnimi viri – delovnimi listi in avdiovizualnim gradivom, navajajo jih na igre vlog, branje in konverzajo, ustvarjanje slovarjev... »Še bolj pa smo pri upokoječih previdni z tečaji tujih jezikov v Javnem zavodu Ceneta Štuparja, pridobivajo informacije tudi za druge aktivnosti, na primer za vključitev v študijske krožke, s čimer si